

ОПШТИНСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

Одмах по ослобођењу Београда јавља се широка акција за отварање јавних библиотека за народ. Главни покретач је био сам народ, који је преко организација НОФ, АФЖ, УСАО-а и других организација стварао библиотеке по свим рејонима, и тиме показао колико је правилно схватио значај књиге у просвећивању широких народних маса како у културном тако и у политичком погледу. Основни књижни фонд ових библиотека настао је из конфискације приватних библиотека државних непријатеља, поклона и сабирних акција. Број књига по појединим библиотекама био је од 100—1500. 2000 имала је само библиотека II рејона. Библиотеке ничу свуда и на сваком месту, тако да их почетком 1945 год. има скоро у свакој фронтској организацији, организацији АФЖ, омладине или пионира, као и у многим установама и предузећима. Први библиотекарски су добровољна лица која су се из љубави према књизи примила да раде у библиотекама.

На иницијативу Министарства просвете крајем 1944 год. постављено је питање организације учвршћења ових библиотека, те се оснивају и курсеви за оспособљавање библиотекарских кадрова којих није било у старој Југославији, јер није ни постојао овакав тип библиотека.

Први курс за библиотекарске народних библиотека одржан је у Универзитетској библиотеци „Св. Марковић“. Курс је водила другарица Милица Војновић, библиотекар, која је својим трудом и залагањем оспособила прве стручне кадрове и организационо поставила библиотеке.

Априла месеца 1945 год. почиње редовни рад у већини ових библиотека, које су сада постале централне рејонске библиотеке. До краја исте године било их је 9 са библиотекама у Раковици и Земуну. У почетку библиотеке се саме издржавају, тј. од чланарине набављају књиге и потребан материјал за рад, док службенике плаћа Министарство просвете. Како приход од чланарине није био довољан за набавку нових књига народни одбори их преузимају на своје буџете и одређују им специјалан буџет, те су библиотеке тек сада могле да развију свој рад на ширењу књиге у народ.

Оне најмање које нису имале услова за даљи рад, а постале су у тренутку општег револуционарног полета на културном пољу, постепено су изумирале, јер нису имале средстава за обнову књижног фонда. Тако су већином нестале и многе библиотеке по мањим установама и предузећима.

Колико се развио рад у рејонским библиотекама најбоље се види из података библиотеке VI рејона која је почела рад 23 септембра 1945 године, а већ крајем прве половине 1946 има уписаних 873 члана, и 4709 књига. Године 1946 број посетилаца у свима рејонским библиотекама износио је 163.533, а број издатих књига 159.749. Просечна дневна посета била је између 60—90. Поред тога одржано је 129 читалачких часова за децу, 37 приредаба и 30 мањих изложби књига. Укупан број књига у свим рејонским библиотекама био је 52007. Све библиотеке редовно су примале дневну штампу и часописе. Почетком 1946 године приређена је вели-

ка изложба књига која је преношена у више рејона. То је била велика манифестација и успешна пропаганда књиге и рејонских библиотека. Том приликом су у свима рејонима одржаване и књижевне вечери.

Одељење за културу и уметност ИОНО-а Београда организовало је у новембру 1947 такмичење међу библиотекама у циљу популарисања књиге и за што боље уређење и лепши изглед библиотеке. Као најбоља била је библиотека V рејона која је имала и највећи број чланова. Имала је 1650 чланова и просечну посету око 100. За најбољи естетски уређај похваљена је библиотека II рејона, а као најбоље стручно уређена — библиотека VI рејона. Ово такмичење је повољно утицало на рад и уређење библиотека.

Године 1948 оснивају се културно-просветна друштва по рејонима као и Савез културно-просветних друштава града Београда. Тада се јавља и права помоћ за отварање насељских библиотека. Сва рејонска КПД уз помоћ масовних организација залажу се да сви рејони добију библиотеке по удаљеним насељима. Књиге и намештај су набављени прилозима, али је помоћ пружало и Повереништво за културу и уметност Београда. Као руководицац секције за библиотеке у Градском савезу културно-просветних дру-

штва била је другарица Јулка Петровић, која је својим радом и залагањем много допринела за стварање насељских библиотека, као што их је и организационо постављала и помагала их у раду. Тако је отворено 10 насељских библиотека у Београду и 2 у Земуну.

Књижни фонд се повећава сваке године, као и број чланова и број посетилаца. Крајем 1949 у свим рејонским библиотекама са насељским било је 98.863 књиге и 173.635 посетилаца, а крајем 1950 г. било је 110.665 књига, а 185.183 посетилаца.

У последње време рад је прилично опао. Више се у библиотекама не одржавају изложбе ни књижевне вечери, ради се мало на пропаганди књиге, те иако се број посета и број чланова повећао није се поправио социјални састав, јер су већином посетиоци ђаци и студенти.

Реорганизацијом народних одбора рејонске библиотеке постају самосталније, а по укидању рејона и стварањем општина оне прелазе у надлежност својих општина и постају општинске библиотеке, тако да скоро свака општина има једну, две или више библиотека. Тако Општина Неимар има 2, Општина Лекино Брдо 3, док Општина Савски Венац нема библиотеке уопште.

BIBLIOTHÈQUES COMMUNALES

B. PETROVIC

Dès la libération de Beograd les organisations du Front Populaire, de Jeunesse et des Femme Antifascistes ont pris l'initiative pour l'organisation des bibliothèques dans tous les quartiers de la ville. Ces bibliothèques ont des débuts modestes, elles groupaient de 100 à 1500 volumes et leurs bibliothécaires étaient des volontaires. Avec la reconstruction de la ville et l'amélioration des conditions de vie ces bibliothèques prennent de l'ampleur, elles sont subventionnées par l'Education Nationale et leurs bibliothécaires, formés dans des cours spéciaux, sont des fonctionnaires payés. Des après-midi de lecture, des conférences et de petites exposi-

tions de livres sont organisées dans le cadre de leur activité.

Le fonds de livres augmente chaque année, ainsi que le nombre de visiteurs. Les bibliothèques communales toutes ensemble ont, d'après les dernières données statistiques, 110.000 livres et 173.600 lecteurs inscrits.

Avec la réorganisation des comités populaires ces bibliothèques deviennent plus indépendantes et depuis la formation des communes, elles relèvent de la compétence de ces dernières en tant que bibliothèques communales.